

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-2709/2025

Zagreb, 24. svibnja 2025.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Četvrtom vijeću za rješavanje izbornih sporova, u sastavu sudac Andrej Abramović, zamjenik predsjednika Vijeća, te suci Sanja Bezbradica Jelavić i Frane Staničić, članovi Vijeća, odlučujući u izbornom sporu o žalbi Milorada Mihanovića iz Murskog Središća, kandidata u postupku za izbor zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine, na sjednici održanoj 24. svibnja 2025. jednoglasno je donio

O D L U K U

Odbija se kao neosnovana žalba Milorada Mihanovića iz Murskog Središća, kandidata grupe birača na izborima za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine, podnesena protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske klasa: UP/I-012-03/25-04/3, ur. broj: 507-03/06-25-1 od 21. svibnja 2025.

O b r a z l o ž e n j e

1. Milorad Mihanović iz Murskog Središća, kandidat grupe birača na izborima za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine (u daljnjem tekstu: žalitelj), podnio je 23. svibnja 2025. žalbu protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: DIP), klasa: UP/I-012-03/25-04/3, ur. broj: 507-03/06-25-1 od 21. svibnja 2025. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje).

2. Osporenim rješenjem prigovor žalitelja podnesen zbog nepravilnosti u postupku provedbe izbora za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine odbijen je kao neosnovan.

2.1. Odlučujući o prigovoru DIP je izvršio uvid u rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Međimurske županije od 6. svibnja 2025., KLASA: 012-02/25-01/24, URBROJ: 2019-01-25-02, kojim se dozvoljava promatranje predlagatelju promatrača kandidatu grupe birača - Miloradu Mihanoviću (u daljnjem tekstu: rješenje o promatranju) te u popis promatrača, zatim u Zapisnik o radu biračkog odbora za izbor zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine s biračkog mjesta broj 15, Općina Nedelišće, Parag, Društvene prostorije u kontejneru (u daljnjem

tekstu: Zapisnik o radu biračkog odbora), u očitovanje Dušana Ignaca, predsjednika biračkog odbora, u očitovanje Luke Kelemenića, predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće i u očitovanje Županijskog izbornog povjerenstva Međimurske županije.

2.2. Obrazlažući osporeno rješenje, a imajući u vidu u dostavljenu dokumentaciju, DIP je utvrdio sljedeće:

"Uvidom u Rješenje o promatranju i popis promatrača utvrđeno je da se podnositelju prigovora dozvoljava promatranje rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora na lokalnim izborima 2025. na području Međimurske županije, odnosno na području Grada Čakovca te općina Kotoriba, Mala Subotica, Nedelišće, Orehovica, Podturen i Pribislavec te da je podnositelj prigovora odredio ukupno 16 promatrača za Općinu Nedelišće.

Iz Zapisnika o radu biračkog odbora proizlazi da rad biračkog odbora na biračkom mjestu broj 15. Parag nije promatrao niti jedan promatrač.

Iz očitovanja Dušana Ignaca, predsjednika biračkog odbora i očitovanje Luke Kelemenića, predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće proizlazi da je tijekom dana provedbe izbora, 18. svibnja 2025., više osoba pripadnika romske nacionalne manjine dolazilo na navedeno biračko mjesto i navodilo da promatra izbore, ali da se niti u jednom trenutku te osobe nisu legitimirale kako bi članovi biračkog odbora utvrdili imaju li pravo promatranja prema dostavljenom im popisu promatrača te kako bi im potom uručili službene iskaznice za promatranje i podatke o tim promatračima kao takvima unijele u zapisnik.

Naime, Državno izorno povjerenstvo 14. travnja 2025. donijelo je Obvezatne upute broj L VIII o pravima i dužnostima promatrača, KLASA: 012-03/25-01/5, URBROJ: 507-03/07-25-11 ('Narodne novine', broj 69/25) u kojima je određeno da će prije nego što promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora zatražiti od promatrača na uvid javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača te podatak o tome za koga promatrač promatra izbore i provjeriti nalazi li se promatrač na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto. Ako se promatrač nalazi na popisu promatrača član biračkog odbora uručit će mu službenu iskaznicu i dozvoliti promatranje izbora. Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Obzirom da se prema navodima iz očitovanja Dušana Ignaca, predsjednika biračkog odbora i Luke Kelemenića, predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće, navedene osobe nisu htjele legitimirati članovima biračkog odbora, dalje se onim osobama koje su eventualno i bile na popisu promatrača nije moglo niti uručiti službene iskaznice promatrača, stoga se iste nisu niti smatrale ovlaštenim promatračima.

Nadalje se navodi da su navedene osobe ometale rad biračkog odbora o čemu je predsjednik biračkog odbora više puta obavijestio predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće. Iako su članovi biračkog odbora upozorili navedene osobe zbog ometanja rada, posebno iz razloga malog prostora biračkog mjesta koje je smješteno u montažnom kontejneru, u koji u jednom trenutku može stati najviše 10 osoba, te velikog broja birača koji su pristupali glasovanju tijekom dana, navedene osobe dolazile su i odlazile tijekom cijeloga dana, svaki put u velikom broju. Posebno ističu trenutak kada je oko 19 sati na biračko mjesto ponovno pristupila skupina od oko 30 pripadnika romske nacionalne manjine koji su radili nered, bili nepristojni i galamili, radi čega je predsjednik biračkog odbora od njih tražio da prestanu i pristojno ih nastojao udaljiti, te u kontaktu s predsjednikom Općinskog izbornog povjerenstva Općine

Nedelišće, naveo da će pozvati policiju, nakon čega se situacija smirila, pa je birački odbor pristupio brojanju glasova, nakon čega je oko 21 sat birački odbor dostavio izborni materijal Općinskom izbornom povjerenstvu Općine Nedelišće.

Dalje iz očitovanja predsjednika biračkog odbora i predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće proizlazi da je biračko mjesto bilo neprekidno otvoreno od 7,00 do 19,00 sati na dan provedbe izbora te da su članovi biračkog odbora u smjenama obavljali rad, na način da je u svakom trenutku na biračkom mjestu bilo pet članova, ali da biračko mjesto nije bilo zatvoreno ili zaključano niti u jednom trenutku. Također iz očitovana dalje proizlazi da ni predsjednik ni potpredsjednica biračkog odbora nisu niti u jednom trenutku tijekom glasovanja primijetili da bi postojalo lobiranje, odnosno da bi glasači bili na bilo koji način prisiljeni glasati za određenog kandidata.

Nadalje, u vezi fotografije glasačkih listića prilikom prebrojavanja, koja je priložena uz prigovor, navodi da se za istu ne može utvrditi tko ju je izradio, ali navodi da ista ničim ne potkrepljuje navode iz prigovora, obzirom da su glasački listići na predmetnoj fotografiji očito izvađeni iz glasačke kutije koja je bila propisno zapečaćena, a iz zapisnika o radu biračkog odbora razvidno je da broj glasačkih listića odgovara broju birača koji su pristupili glasovanju, a što proizlazi iz zaokruženog broja glasača u izvatku iz popisa birača za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine.

Državno izborno povjerenstvo ističe da presavijanje glasačkog listića nije zakonski uvjet da bi glasački listić bio važeći, već je preporučena praksa kako bi se očuvala tajnost glasanja. Presavijanje glasačkih listića je uobičajena praksa radi zaštite tajnosti glasanja, tako da se ne vidi za koga se glasovalo prilikom ubacivanja u glasačku kutiju.

Nadalje, postupak glasovanja na biračkom mjestu broj 15, Parag, provodio se pred biračkim odborom koji čine predsjednik, potpredsjednik i osam članova. Sukladno odredbama Zakona o lokalnim izborima predsjednik i potpredsjednik biračkog odbora ne smiju biti članovi političkih stranaka. Dva od četiri člana predstavljaju većinske političke stranke, odnosno političke grupacije iz Općinskog vijeća Općine Nedelišće, a preostala dva od četiri člana većinske političke stranke, odnosno političke grupacije iz Županijske skupštine Međimurske županije. Preostala četiri člana predstavljaju oporbene političke stranke iz Općinskog vijeća Općine Nedelišće i Županijske skupštine Međimurske županije.

Uvidom u Zapisnik o radu biračkog odbora, Državno izborno povjerenstvo utvrdilo je da članovi biračkog odbora nisu imali nikakvih primjedbi, pa tako niti primjedbe koje bi se odnosile na postupak prebrojavanja glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima.

Zapisnici o radu biračkih odbora u izbornom postupku imaju pravnu snagu javne isprave (službenog dokumenta), tako i Ustavni sud Republike Hrvatske (Odluke Ustavnog suda broj UVIIA-2980/2013 od 24. svibnja 2013. i broj U-VIIA-3259/2015. od 4. kolovoza 2015.)."

3. Žalitelj u žalbi (dopuni prigovora) ponovno navodi da je došlo do "nezakonitog zatvaranja biračkog mjesta u više navrata, čime su birači onemogućeni u ostvarivanju prava, dok su članovi biračkog odbora boravili unutar prostora, što podupiru izjave svjedoka na licu mjesta". Navodi da promatračima nije bilo dopušteno da "obavljaju svoju zakonski predviđenu funkciju" i da je "pomaganje spriječeno bez valjanog razloga". Nadalje navodi "tijekom prebrojavanja glasova uočeni su serijski složeni, ne savijeni glasački listići, što je protivno praksi čuvanja tajnosti glasanja ... dodatno pečat na glasačkoj kutiji bio je oštećen, što ukazuje na mogući neovlašteni pristup."

Žalitelj navodi i sljedeće:

"Gospodin Elvis Kralj je bio predložen od strane političke stranke SDP kao kandidat za Zamjenika župana Međimurske županije iz redova romske nacionalne manjine dok je na tom izbornom mjestu također predložen za načelnika općine Nedelišće na prijedlog političke stranke SDP. Zar ne bi bilo logično da je kandidat za načelnika općine Nedelišće dobio toliki ili približan broj glasova, kao što se tu navodi da je gospodin Elvis Kralj nadmašio broj od 561 glas? Ostavljam Vama da analizirate navedeno.

U razgovoru sa mještanima Paraga, saznao sam da pojedini nisu izašli na biračka mjesta, i nisu glasali. Ukoliko bude potrebno, dostavićemo Vam njihova imena, prezimena i sve što je neophodno za identifikaciju i provjeru. Također, postavlja se pitanje da li je izvršena provjera pravovaljanosti dokumenata - osobni identifikacijski dokument, i da li su sve osobe koje su pristupile glasanju, ili koje su u buntima koja su se prebrojavala na biračkom mjestu na popisu birača izjašnjene kao Romi."

Žalba nije osnovana.

4. Članak 130. Zakona o lokalnim izborima ("Narodne novine" broj 144/12., 121/16., 98/19., 42/20., 144/20. i 37/21.; u daljnjem tekstu: ZoLI) glasi:

*"Podnošenje prigovora i nadležnost za odlučivanje
(...)*

Članak 130.

(1) Ako nadležno izborno povjerenstvo, rješavajući o prigovoru utvrdi da je bilo nepravilnosti koje su bitno utjecale ili su mogle utjecati na rezultate izbora, poništiti će radnje i odrediti da se u određenom roku, koji mora omogućiti da se izbori održe na dan kada su raspisani, te radnje ponove.

(2) Ako ne postoji mogućnost ponavljanja poništenih radnji ili ako se nepravilnosti odnose na postupak glasovanja, a bitno su utjecale, odnosno mogle utjecati na rezultat izbora, nadležno izborno povjerenstvo poništiti će izbor i odrediti rok u kojem će se izbor ponoviti."

4.1. Članak 42. stavci 1. i 2. ZoLI-ja glase:

"Sastav biračkih odbora

Članak 42.

(1) Birački odbor čine predsjednik, potpredsjednik i osam članova.

(2) Četiri člana biračkog odbora određuje većinska politička stranka, odnosno političke stranke, a četiri člana oporbena politička stranka, odnosno političke stranke, sukladno stranačkom sastavu predstavničkog tijela pojedine jedinice.

(...)"

4.2. Članak 118. stavak 2. ZoLI-ja glasi:

"Glava I.

PROMATRANJE IZBORA

Vrste promatrača

Članak 118.

(...)

(2) Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal."

4.3. Članak 122. ZoLI-ja, u mjerodavnom dijelu, glasi:

"Promatranje rada biračkog odbora

Članak 122.

(1) Promatrač koji promatra rad biračkog odbora ima pravo biti nazočan radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora.

(2) Promatraču je dopušteno stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku.

(3) Birački odbor dužan je primiti pisanu primjebu promatrača i priložiti je zapisniku o radu biračkog odbora i o tome izdati potvrdu.

(...)"

5. U konkretnom slučaju nadležni DIP odbio je prigovor žalitelja o nepravilnostima u izbornom postupku kao neosnovan jer iz dostavljene dokumentacije (v. točku 2.1. obrazloženja ove odluke) proizlazi da činjenice i okolnosti na koje je žalitelj uputio u prigovoru (i koje sada ponavlja u žalbi) nisu točne informacije. Naime, iz očitovanja predsjednika biračkog odbora i predsjednika Općinskog izbornog povjerenstva Općine Nedelišće proizlazi da je biračko mjesto bilo neprekidno otvoreno od 7:00 do 19:00 sati na dan provedbe izbora te da su članovi biračkog odbora u smjenama obavljali rad, na način da je u svakom trenutku na biračkom mjestu bilo pet članova, ali da biračko mjesto nije bilo zatvoreno ili zaključano niti u jednom trenutku. U odnosu na fotografije glasačkih listića prilikom prebrojavanja, koja su bile priložene uz prigovor (i sada uz žalbu), navodi se da ne potkrepljuje navode iz prigovora, s obzirom na to da su glasački listići na fotografijama očito izvađeni iz glasačke kutije koja je bila propisno zapečaćena. Također, iz zapisnika o radu biračkog odbora razvidno je da broj glasačkih listića odgovara broju birača koji su pristupili glasovanju, a što proizlazi iz zaokruženog broja glasača u izvatku iz popisa birača za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine.

Nadalje, DIP je istaknuo da presavijanje glasačkog listića nije zakonski uvjet da bi glasački listić bio važeći, već je preporučena praksa kako bi se očuvala tajnost glasanja. Također je utvrđeno da se postupak glasovanja na biračkom mjestu broj 15, Parag, provodio pred biračkim odborom koji čine predsjednik, potpredsjednik i osam članova. Uvidom u Zapisnik o radu biračkog odbora, utvrđeno je da članovi biračkog odbora nisu imali nikakvih primjedbi, pa tako niti primjedbe koje bi se odnosile na postupak prebrojavanja glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima.

6. Nakon razmatranja žalbenih navoda, osporenog rješenja, kao i ostale mjerodavne dokumentacije, Ustavni sud ustavnopravno prihvatljivim i zakonitim ocjenjuje razloge kojima je DIP u osporenom rješenju otklonio navode prigovora žalitelja kao neosnovane, te utvrđuje da takvim navodima koje ponavlja i u žalbi, žalitelj nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost izbornog postupka za zamjenika župana Međimurske županije iz reda pripadnika romske nacionalne manjine.

6.1. Ustavni sud podsjeća da je više puta u svojim odlukama donesenim u postupcima radi zaštite izbornog prava istaknuo kako sve tvrdnje o navodnim nepravilnostima ili nezaklonitostima u izbornom postupku moraju biti potkrijepljene odgovarajućim dokazima (vidjeti odluku broj: U-VIIA-3065/13 od 28. svibnja 2013. /www.usud.hr/), što u konkretnom slučaju žalitelj nije učinio. Subjektivna mišljenja o ispravnosti izbornog postupka, koja nisu utemeljena činjenicama koje bi ukazivale na to da izbori ne izražavaju pravu političku volju izbornog tijela, ne mogu dovesti u pitanje pravnu osnovanost rješenja DIP-a.

Ustavni sud opetovano upućuje i na svoje ranije stajalište o vjerodostojnosti zapisnika kao službenog dokumenta, izraženo u odluci broj: U-VIIA-2980/2013 od 24. svibnja 2013. (www.usud.hr/).

Ustavni sud utvrđuje da su svi članovi biračkog odbora potpisali zapisnike o radu biračkog odbora bez primjedaba i da žalitelj u žalbi nije iznio dostatno obrazložene i uvjerljive (nove) argumente koji bi u pitanje doveli istinitost zapisnika o radu biračkih odbora, stoga Ustavni sud smatra kako osporenim rješenjem DIP-a nije povrijeđeno izborno pravo žalitelja.

7. Slijedom svega navedenog, Ustavni sud utvrđuje da je osporeno rješenje doneseno u skladu s mjerodavnim člancima ZoLI-ja i da njime nije povrijeđeno izborno pravo žalitelja, zbog čega se njegova žalba smatra neosnovanom.

7.1. Stoga, a na temelju članka 125. alineje 9. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i članka 87. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst), odlučeno je kao u izreci.

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA VIJEĆA
Andrej Abramović, v. r.